Vše pro vyšší užitkovost a pohodu prasat

I přes současnou nepříznivou situaci okolo zpeněžování prasat v tuzemsku se najdou chovatelé, kteří se od této komodity neodvrátili a plánují kroky pro její efektivnější produkci. Jedním z nich jsou i chovatelé ZD Chyšky u Jistebnice, kteří si dobře uvědomují, že základním předpokladem pro vykročení za lepšími chovatelskými zítřky jsou investice do moderních technologií vylepšujících ekonomiku produkce i zohledňujících welfare zvířat a snižování emisní zátěže životního prostředí.

„Nejsme příznivci tvrdé specializace. Každý rok totiž ekonomicky vychází něco jiného. S chovem prasat počítáme i nadále. Proto jsme s využitím evropských podpor investovali do modernizace provozu, která by nám měla přinést potřebnou míru konkurenceschopnosti," řekl na úvod předseda ZD Chyšky Ing. Bohumil Málek.

Jmenovaný zemědělský podnik, který vznikl v roce 1972 sloučením tehdejšího JZD v Chyškách, Ratiboři a Květuši, se o dvacet let později transformoval na družstvo vlastníků. Vedle podnikání v zemědělské výrobě a lesnictví je předmětem činnosti družstva v Chyškách také výroba a opravy zemědělských strojů, dále zámečnictví, silniční motorová doprava, provozování čerpacích stanic s palivy a mazivy a obchodní činnost.

Zemědělská výroba podniku

Družstvo momentálně hospodaří na necelých 1900 ha (přesně to je 1887 ha) zemědělské půdy v bramborářské a horské výrobní oblasti na Milevsku v okrese Písek. Struktura výroby odpovídá místním přírodním podmínkám se zařazením pozemků do méně příznivých oblastí LFA. Přibližně 54 % ploch je s ohledem na horší půdní a klimatické podmínky zatravněno. V rostlinné výrobě se podnik na jihu Čech zaměřuje zejména na pěstování obilnin (s výnosy okolo 4,5 t/ha), jejichž podíl z celkové výměry orné půdy je 33 %. Hlavní pěstovanou obilninou je ječmen, nejvýznamnější olejninou je ale řepka, která se s průměrným výnosem 3 t/ha sklízí z plochy asi šesti procent orné půdy. Pro družstvo je významným obchodním artiklem také produkce travního semene z plochy přibližně 200 ha.

Vzhledem k zaměření živočišné výroby slouží většina produkce obilnin k výrobě vlastních krmných směsí. Výroba krmných plodin navazuje na zajištění krmivové základny a zahrnuje pěstování kukuřice na siláž (na celkové výměře 140 ha) a pícnin na orné půdě (na 150 ha). Celých 1026 ha pak představují trvalé travní porosty.

V každé ze dvou sekcí porodny je patnáct individuálních porodních kotců Agrivan

Odchovna selat

V živočišné výrobě je hlavním tržním produktem podniku v Chyškách na Milevsku mléko, významná je i produkce selat a výroba vepřového masa. „Ve stavech máme 340 dojnic českého strakatého plemene s průměrnou užitkovostí 5500 kg mléka a složkami 3,65 % bílkovin a 4,20 % tuku. Mléko obchodujeme přes Mlékařské hospodářské družstvo Jih Tábor do Madety, a. s., České Budějovice. Mimo to ještě chováme dvousethlavé stádo masného skotu, které tvoří plemena limousine, hereford a aberdeen angus. Zatímco od chovu hereforda upouštíme, zbývající dvě plemena převádíme na charolais. Kompletní rekonstrukcí ustájovacích kapacit pro prasata se nám uvolní přebudovaná K96 na výkrm prasat, kterou s pomocí prostředků z EAFRD plánujeme využít jako zimoviště pro masný skot," prozradil předseda.

„Omezili jsme stavy prasnic na polovinu, takže dnes jejich počet nepřesahuje 100 kusů. Dříve jsme produkovali selata pro společný podnik AGPI, a. s., Písek. V další etapě jsme jednu polovinu vyprodukovaných selat vykrmovali na hluboké podestýlce a druhou polovinu dodávali Pigmalu, a. s., Malšice. V současné době jsme přistoupili k chovu v uzavřeném obratu stáda a veškerou produkci vykrmujeme výhradně ve vlastních ustájovacích kapacitách do průměrné porážkové hmotnosti 110 až 115 kg," pokračoval dále.

V tzv. eroscentru jsou prasnice asi měsíc ustájené v individuálních kotcích, pak se přemisťují do velkých skupinových kotců s kapacitou pro 55 kusů

Rekonstrukce farmy v Ratiboři

Podle předsedy podniku byla rekonstrukce stájí na farmě Ratiboř nevyhnutelná, a to zejména z pohledu již nevyhovujícího technologického vybavení. Projekt, který vypracovala třeboňská firma Agrico řešil celoroštové ustájení včetně odklizu kejdy, dále automaticky řízenou ventilaci stájí a nakonec systém centrálního krmení pro všechny kategorie prasat. Představitelé zmiňovaného družstva poblíž Milevska neoslovili třeboňského specialistu na technologie prasat náhodou. O vítězi výběrového řízení rozhodla kompletní nabídka, vyhotovení prováděcí projektové dokumentace a v neposlední řadě i dlouholetá a bezproblémová spolupráce.

Rekonstrukce původních částečně zaroštovaných stájí s odklizem kejdy lopatou v kejdovém kanálu, která byla zahájena loni v polovině srpna, byla dokončena letos v březnu. Z celkových nákladů, které si vyžádaly necelých 11 milionů korun, by mělo být asi 37 % hrazeno z evropských prostředků.

Rekonstruovanou kapacitu tvoří dvě stometrové haly spojené šatnou pro zaměstnance a přípravnou krmení. Za necelých osm měsíců byl dokončený provoz pro všechny kategorie prasat – prasnice, prasničky, selata i vykrmovaná prasata, který maximálně vyhovuje požadavkům na welfare zvířat i podmínkám zoohygieny.

„Výměnou technologie nedošlo k navýšení stavů prasat. Změnu doznalo rozdělení objektu, a to z hlediska ustájení jednotlivých kategorií. V jednom oddělení vznikla kapacita pro ustájení jalových a březích prasnic, v porodně se vybudovali dvě sekce, každá pro 15 plemenic, dále dvě navazující sekce, šest sekcí pro výkrm jatečných prasat a nakonec sanitní část. Chod farmy je uspořádaný tak, aby byl zajištěn sanitační režim mezi vyskladněním a naskladněním nových zvířat," shrnul zástupce dodavatelské firmy Ing. Dušan Svědík.

Celkové uspořádání odpovídá progresivnímu systému třítýdenního reprodukčního cyklu, který umožňuje sestavit četnější skupiny pro výkrm, zjednodušuje organizaci a zvyšuje produktivitu obsluhy.

Individuální i skupinové ustájení

Porodnu tvoří dvě samostatné sekce oddělené stěnami z polypropylénových fošen. V každé sekci je individuální mikroklima, které je řízeno automaticky plynule regulátorem. Regulační jednotky podle vyhodnocení nastavené teploty a teploty ve stáji otevírají nebo uzavírají klapky pro přívod vzduchu a plynule řídí otáčky ventilátorů. Ve všech sekcích včetně porodny využívaný systém příčné podtlakové ventilace funguje tak, že ventilátor na jedné straně stáje žene vzduch ven a na straně druhé klapky přivádějí čerstvý vzduch dovnitř.

V každé sekci je patnáct individuálních porodních kotců s vanou typu Agrivan. Součástí každého kotce je porodní klec, koryto a napáječka; selata mají k dispozici topnými podlážkami vyhřívané doupě a krmítko k přikrmování. Podlaha v kotci je celoroštová s litinovými rošty pod prasnicí a plastovými pod selaty. Plastová vana na kejdu je pod porodním kotcem umístěná na žárově pozinkové konstrukci, což zvyšuje její životnost. Vanový systém snižuje zápach ve stáji a současně zamezuje i průvanu pod kotci. Odvádění kejdy je vyřešeno centrálním svodným systémem do stávající jímky.

Po odstavu selat se prasnice z individuálních porodních kotců v porodnách přemisťují do sekcí pro jalové a březí prasnice (do tzv. eroscentra). Zde jsou prasnice zpočátku ustájeny v malých skupinových kotcích, a to vždy po pěti kusech. Po prvních projevech říje asi za sedm až deset dnů jdou plemenice do individuálních kotců, kde se inseminují. Čtyři týdny po inseminaci se sonograficky zjišťuje březost a pozitivní prasnice se převádějí do velkých skupinových kotců s kapacitou pro 55 kusů. Týden před očekávaným porodem se prasnice opět převádějí na porodnu a celý cyklus se opakuje.

Realizační tým pohromadě: zleva Stefan Dieplinger, Ing. Michal Karmazín, Vladimír Benda, Ing. Dušan Svědík

Chovatelé v Chyškách si hodně slibují od multifázového krmení rakouské provenience Spotmix

Krmení

„Nejdůležitější technologickou změnou na farmě v Ratiboři je centrální krmení všech kategorií prasat přes automatický krmný systém Spotmix. Ústředním prvkem tekutého multifázového krmení rakouské provenience jsou dvě nádrže, z nichž v jedné se krmná dávka z jednotlivých komponentů podle v počítači zadané krmné křivky a počtu zvířat určité hmotnosti (kategorie) míchá a ve druhé se rozděluje," zdůraznil Ing. Svědík.

„Jednotlivé komponenty krmné dávky jsou dopraveny proudem vzduchu v suchém stavu až ke krmnému místu a teprve před svodem do koryta se směs zvlhčuje vodou. Vlhkost krmné dávky, potažmo obsah sušiny lze upravovat, a to je důvod, proč má Spotmix tak široké uplatnění. Jinými slovy, Spotmixem lze připravit individuální krmnou dávku pro každé koryto," pokračoval zástupce firmy Schauer pro Českou republiku Stefan Dieplinger.

Krmení prasnic ustájených ve velkých kotcích pak zajišťuje průchozí automatická krmná stanice Compident, která je také z dílny rakouské firmy Schauer. Výdej krmiva je řízen počítačem, který pracuje na principu automatické identifikace zvířat prostřednictvím ušního vysílače. To umožňuje u každé prasnice ovlivňovat krmnou dávku podle krmné křivky v závislosti na dni březosti. Na základě identifikace zvířat se koryto v krmné stanici otevře jen tehdy, pokud má prasnice na svou krmnou dávku nárok. Vstupní dveře krmné stanice jsou po dobu krmení uzavřené a ostatní zvířata se dovnitř nedostanou. V opačném případě se koryto nevyklopí, vstupní dveře zůstávají otevřené a nový nájemník stanice svého předchůdce jednoduše vytlačí. Díky možnosti ukládání dat v řídicím počítači po dobu pěti dnů můžeme kontrolovat na monitoru návštěvu stanice, respektive příjem dávky jednotlivých zvířat. Podle nastavení v počítači lze přes výstupy krmné stanice také oddělovat jednotlivá zvířata ze skupiny do selekčního kotce.

„Zbývá nám ještě dotáhnout kejdové hospodářství, které jsme začali budovat letos z podpory evropských fondů. Investice do chovu prasat dosáhly 14 milionů korun, ale musím dodat, že bez přislíbených evropských podpor bychom do toho nešli," řekl na závěr Ing. Málek.

Text a foto Martin Jedlička